

Žurba Italijana s potajljancijanjem Julske Krajine.

Nema još godinu dana, otada je talijanska vlada izdala zakon, kojemu nema primjera u civilizovanom svijetu. Vlada je naime zakonom dobila pravo, da promijeni sva prezimena, koja joj se čine nedovoljno italijanska, u talijanski oblik. Ne radi se o tome, što više i niže vlasti rade već od okupacije, da naime pišu prezimena sa talijanskim ortografijom, kao n. pr. Kozulic-Cosulich ili silino, već novi zakon daje naprosto pravo, da samovoljno izmijeni cijelo prezime, n. pr. Guriciana u Goriziano, Hrvat u Croato, Kovčica u Fabbro i slično. Izmjena prezimena vrši se odlukom prefekta. Pogodni dobiva obavještenje i ako se ne drži strogo novog prezimena, stiže ga globa od 500 do 5.000 lira.

Isprija je izgledalo, da je vlada ipak bila svjesna grotesknosti novog zakona. Ali svi su se varali, koji su tako mislili. Nedavno je izšla odluka, koja sadržava pravilnik tome zakonu.

Zakon važi dosada samo za Južni Tiro, međutim narodu član veli, da ga se može proširiti i na druge pokrajine.

I ta razlika između Južnog Tiroa i Juljske Krajine ne da mira tričavim talijancima "Piccolo della Sera" i "Popolo di Trieste".

Odmah im je izasao pravilnik, tražio je "Piccolo", da se zakon proširi i na Juljsku Krajinu. Nedavno je opet objavio članak, u kome ponavlja staru pjesmu o slavenskim svetcima, koji su na izmjenili rimski i talijanski imena u slavenska! Svi općinski uredi moraju izmijeniti prezimena u talijanski oblik, tako Kukanjo u Cacanjo, Starca u Starza, Čotica u Zotticha i slično. Jednaka odredba treba da ide na sve javne urede i na sve škole, talijanski pravopis treba da bude obavezan. On zove u pomoć novi zakon protiv naših stanovništva, koje ne čine samo da izmijeni svoja prezimena. Za njih mora biti imena obavezna!

Za Talijane opet, koji nose slavenska imena i koji se strave svoja porijekla, neka važe naročite olakšice, da mogu lako na svoju želju izmijeniti prezimena. Ne znamo, da li je to

želja i gospodara "Piccola", koji je talijanski senator, i koji se još uvijek pije Theodor Mayer. Ili je to možda samo želja pisca navedenih članka, koji se doduše nije potpisao, ali kojega smo otkrili u osobi G. Marija Druskovića (Druskovići).

I službeni organ tričavskih fašista "Popolo di Trieste" traži, da se zakon o izmjeni prezimena proširi.

Pisac članka g. Ferruccio Borri priznaje, doduše slavenstvu mnogo prezimena, ali ipak zahtjeva da se sva takova prezimena izmijene, i opravdava to na čudan način. Dialekt, topionastika i prezimena su po njegovom mišljenju tijesno združeni. Dialekt u Juljskoj Krajini je za njega čisto mletački. Međutim zabavlja, da ogromna većina stanovništva govori slovenački ili hrvatski. Imena mjesta su talijanska, dakako otada ih je vlada zakonom potajljancijala, i zato moraju biti i prezimena talijanska!

Kod izmjene treba čuvati mletačko lice pokrajine. Zato je protiv ukucanja svih završetaka na "-s", kako i Furlani imaju svoj "-s". Zato zahtjeva, da se prezimena izmijene prema lokalnom dialektu, a ne po talijanski, n. pr. Ivančič i Ivanović u Zanetti i Zanini, a ne Giovanni ili Giovannič, Jurisčič u Zorini, Petrovič u Peppera, Blazević u Biagini, Antunović u Antonini ili Tonelli.

Prijedlog za proširenje zakona o talijancijanju prezimena i na Juljsku Krajinu je pa. Raspoloženje među Talijanima je stvoreno, još samo manjka zaključak kakvog fašističkog udruženja ili mišljenja kakvog fašističkog komesara, koji je tek jučer došao u Tri i tako saznao, da u Italiji postoje Slaveni, i sigurno slijedi blagoslov vlade!

Imena njisu su potajljancijali, pa i naša tričava imena nisu više dovoljena. Esi ovih dana uveden je postupak, zbog otpuštanja nekog udruženja činovnika, samo zbog toga, jer je svoga sina krstio imenom Dušan! Kada još zamijene prezimena, talijanski značaj Juljske Krajine bit će uspostavljen!

(M. P.)

Naučno putovanje pitomaca bakarske pomorske akademije.

Naučno putovanje pitomaca drž. pomorske akademije u Bakar izvelo se u školskoj godini 1925—1926. na "Vile Velebita" i to po istočnom bazenu Evropskog Sredozemnog Mora.

Ovu ekspediciju u naučne svrhe pitomaca pomorske akademije u Bakar predvodio je direktor zavoda g. Božo Cvjetković.

Školska ladja "Vila Velebita" krenula je na put 20. augusta 1926. Prva točka, koju je dotakla, bio je slaven Dubrovnik. Starodrevne zidine kao i slavni spomenici ove naše Atene, koje su najljepše utisak i neobičnoj ljubavi za ljepotom i bili su poticajom, da probude u nama što veći ponos na naš neobičan razvoj u prošlosti. Druga točka, na koju je "Vila" dotakla bio je otok Vid i Krk. U ovom području grčke tudine, "Vila Velebita" se je više puta zadržala, da pozdravi i pobodi onaj veliki broj naše braće, koji na spomenutim otocima leže u razbijanim grobovima. Neobično svečan bio je moment, kad je se "Vila Velebita" zaustavila pred velikim grobištem na "otoku smrti", pa kad je puštanje zastave odjeknuo pokli: "Slava Juncinacima!". Na Krku se je obaslo sve znamenite spomenike kao i platu sa natpisom u kršćanskoj pozoristi, koja napominje, da su tu sahranili naši prvaci, kad je Srbija bila prežanjena od germanske nemani.

Treća etapa bio je otok Kreta i na njemu grad Kandija ili Megalokastron. Učeni su obišli sav grad i razgledali sve znamenitosti to tanežine. Zatim su pošli pet kilometara u kopno, da razgledaju razvaline drevnog Knossos-a, razvaline ilirskog Minosa. Razgledanje ovih drevnih spomenika, koji potječu iz dvadeset vijekova prije Isusa, bilo je od neobično dojma na sve učesnike izleta.

Ovu drevnu starinu rastužilo je pitomcima direktor g. Cvjetković i proveo ih u odlično predavanju kroz sve faze kršćansko-mikene kulture, kao i kroz sve etape, koje je ova kultura prolazila i od kojeg je utjecaj bila na helenske kulture. Pokazao im je i rastužilo

ogromne ciklopske zidine, antiki teatar, iz kojeg je poslije proizlazio helensko pozorište, pa velike labirinte, neobičan broj velikih dvara u najljepjoj ornametici itd. Ondje je direktor postavio svoje pitomce kroz široku i isprekidanje i rodove stupova u prijestolnicu dvorane kralja Minosa i njegovih nasljednika. Pokazao je svojim pitomcima i rastužilo kameno spijestolje knoskih kraljeva kao i kamene sjedalice njegovih doglavnika. Pitomci su se osobito zanimali za neobično ornametiku po zidovima, koja jako podsjeća na piktureske radnje egipatskih umjetnika i babilonsko-asirskih slikara. Zatim se je pregledalo sve terase, deparijame kralja i kraljice, astronomski observatorij, tamnice, šetališta i podzemne taje hodnike. S ovim je bio svršen prvi dio naučnog putovanja. Naravno je stvar, da se je na moru manevrirao brodom i jedrima u svim točkama naučnog programa, pa da se je redovito održavala škola u svim predmetima, koji bitno zasijecaju u kapetanovo zvanje.

Poslije prvog svršenog putovanja nastavila je "Vila Velebita" da dovrši i drugi dio i to od krete do Egipta. Grozan je bio pogled na valove, kada je školska ladja prošla rt Sidero, pa zagazila u debelo more. Valovi od 4—5 metara visoki bacali su "Vila Velebita" kao lisku tamo amo sve do Port-Saïda. U Port-Saïdu moglo se je lakše odahnuti i zahvaliti Sv. Nikoli, što se preturilo sretno golému pustini mora i što je na brodu ostalo sve zdravo i veselo. Pitomci su razgledali sve znamenitosti ovog najsvetijeg dijela Sueskog kanala. Osobito ih je zanimalo spomenik Ferdinanda Lessepa, kao i onaj kraljevi Viktoriji. Na Sueski kanal, koji su razgledali u daljini od deset kilometara. Pitomci su još razgledali arapsku četvrt, gradski vrtovi, pa sve bazare te palače uprave Sueskog Kanala i britskog admirala. Tu se je susrelo mnogo naših iseljenika i veselo se s njima pozdravljalo. Iz Port-Saïda krenula je "Vila Velebita" po uzburkanom moru u Aleksandriju. U ta-

mojnoj luci dobila je jedno od najljepših mjesta, naprama palati Kedeon. Tu je 6. septembra proslavila školska mladost rođendan Petrovog Vrhovstva Prijatelstonajednija i Bira i upravlja telegram kao četiri maršalstva dvora u Beograd. Na ovo je N. Vrhovstvo Kralja Aleksandar dao nalog Ministru Dvora, da se ravnateljstvu drž. pomorske akademije u Bakar izrazi zadovoljstvo i blagodarnost nad izvedenom proslavom, što je i učinjeno. Učeni su pregledali sva aleksandrijska spiska luku, kao i sve važne objekte ovog velikog Aleksandrijskog grada. Predmet osobite atrakcije bio je grčko-rimski muzej Pompejeva kolonija i ostaci aleksandrijske biblioteke, pa katalokame, stara luka sa farosom, zoološki vrt, trg konzula sa Mehmed Alijevim spomenikom itd. Iz Aleksandrije poveo je direktor zavoda svoje pitomce kroz cijeli dio Egipta i pokazao im velike nasade pamučne, riže, gajenje paunova, pa razne spomenike mnogobrojne kanala i arapska naselja. Zatim ih je poveo u Kairo, gdje su razgledali glavni grad Egipta u bilo kojem pogledu. Direktor se je potrudio, da u tanežine zastužami učenicima neobično bogati Egipatski muzej sa svim spomenicima iz Tutankhamonove grobnice. Zatim su djaci razgledali rijeku Nil i vezanost most, koji vodi preko ove znamenite rijeke. Dalji cilj razgledanja bile su piramide na plateau-u kod Gizeha. Neobičan je bio utisak ovih najstarijih spomenika na učenike kao i na sve ostale učesnike ovoga izleta.

Razgledalo se je Keopsovu, Kefernovu i Mikerinovu piramidu kao i one dvije manje još nedovršene. Zatim su pošli 100 metara u pustinu, da vide Slingu i granitni podzemni hram. Vrativši se u grad, razgledali su učenički zoološki vrt sa svim njegovim razlietima labune i flore. K tomu se je poboljšalo našeg poljskog i pjesnika Jovana Ducića, koji se ne može odrići utjecaja za što bolji razvoj naših trgovačkih odnosa sa ovom znamenitom zemljom točkom, koji tanjira Sueski Kanal.

Ovim je bio svršen drugi dio naučnog putovanja.

Treći dio naučnog putovanja imalo se je izvršiti putem iz Aleksandrije do Baira i natrag u Bakar. Put od Aleksandrije do Baira trajao je šest dana, a "Vila Velebita" morala je izdržati najtežu borbu s groznim valovima. U tim teškim časovima cijela posada "Vile Velebita" bila je uvijek aktivna, da izvrši svoju dužnost u svakom pogledu. U tom su se osobito istakli zapovjednik Nikola Gerechthammer, prvi časnik Mate Cepulic i uvijek veseli I. strojar Josip Sinčić, Gospodinu Josipu Sinčiću, uz odličan rad u stroju, nije nikad ispalila i ta dužnost, da božjom kapljicom razveseli u najtežim momentima sve one, koje nije bila prikrila morskog bolesti. U Pirejskoj luci dobila je "Vila Velebita" najljepše mjesto. Odatle su mnogi učenički mostovi, da razgledaju sve luke naprave i gradake Egipta. Također su pitomci razgledali svu Atenu, a posebno Akropolis, kao i Propileja, hramom božice pobede, Partenonom, Erehtejem, Akropoliskim muzejem i t. d. U Ateni se je poboljšalo poljskog i Pantu Gavrilovića, pa tajnike poslanstva Aca Dolovica i Antu Antu. U svemu je bio pri ruk učenicima kapetan Favao Gerechthammer, koji u Pireju imala svoju pomorsku agenciju. Pri povratku u Bakar prošla je "Vila Velebita" kroz Korintski Kanal. Na ovom povratku dotakla se je grada Korinthe, gdje se je razgledalo sve znamenitosti ove stare helenske nasobine.

"Vila Velebita" dospjela je u Bakar 23. septembra 1926. Ovim je bilo završeno naučno putovanje pitomaca pomorske akademije u Bakar.

Osobito treba istaći, da put u ovome opsegu i velikom broju razgledanih objekata i zemljinih točaka nije učinila bilo dubrovačka ili kotorska akademija. Neka i ovo ide u plus naše akademije u Bakar, koja je daleko puta u najboljem razvoju uz najbolje rezultate.

Spectator.

Sjetite se prilikom kupnje sulte, da posjetite tuorinško skladište. Veliki izbor najboljih pariških noćosti uz originalne nemotivirane cijene, samo kod ti.

CASA DELLA MODA
Fiume, Corso V. E. III. 21. B-2

Napredak naše rivijere.

ELEKTRIFIKACIJA BASKE.

Spoznaja, da je promet stranaca u našem krakom kraju privredni problem prvog reda i da je promet stranaca ekonomski spas naše Primorja, protima sve više naš svijet. I oni konservativni pojedinci, koji su još pred kojom godinu dana mislili i govorili: — "Ča će nam furati? — Ča će nam elektrika? — doista je milikere itd. — i svaki su konačno uvjerali, da se svaka investicija u promet stranaca obilno rentira. Stranac dolazi u naše Primorje, da se kupa u našem plavom moru, da se sunča na jakom našem suncu, da se požabavi i razmudi. Stranac sve to plaća, a ako mu se pruži i više, platiće će rado i više. Teško se je ali dojučući ušlomo komforu odreći i naprimitivnih uslova udobnosti. Coveku, koji živi u gradu električno svjetlo nije udobnost, već potreba, koja on u našim kupalištima teško osjeća.

Konačno to uviđaju sva naša mjesta i sva traže načina i sredstava, da riješe čim skorije taj problem, o kojemu zapravo ovisi njihov napredak. Poznato je već, da je Crkvenika započela radnjama na elektrifikaciji za koje je predviđena svota od 2.000.000 dinara. Već u rano dojučuće proljeće, naša će Crkvenika biti rasposno osvjetljena, a time je riješeno pitanje elektrifikacije za obližnje Solice.

Upravo doznajemo, da je ovih dana i općinsko zastupstvo u Baski zaključilo, da provede elektrifikaciju mjesta. Tom polvelom odlukom pokazalo se je općinsko zastupstvo u Baski svjesno ovog zadatka, da prirodno i logično obdareno Baski dađe taj prvi uvjet brzog razvika kao kupališta i ljetovališta. To je valjda najzanimljiviji korak, što ga Baska čini posljednjih godina i napredno općinsko zastupstvo Baski može da se ponosi svojim velikim djelom. Uspjice li ovom zastupstvu u Baski, da provede i ostale lijevne zamisli, kao slejranje i uređenje ceste, izgradnju vodovoda i uređenje ovcega parka, to će ono mnogo zaustiti i sadanju i buduće generacije svojih majki, a mnogim drugim našim mjestima dala lijev primjer, što se sve može učiniti za napredak svog mjesta preduzetnim radom i voljom za napredak.

Koliko nam je poznato, u Baski već postoje dva motora za davanje električne struje u Baski "Baska" i Hotelu "Velebit", od kojih je ovaj posljednji (vlasnik g. Ante Tudora) toliko velik, da može razviti dovoljnu energiju za rasvjetu cijelog mjesta. Nije nam još poznato na koji način bašćansko opć. zastupstvo namjerava provesti elektrifikaciju, ali znajući, da je g. Tudor ofirao svoje centrale, a da bi izgradnja nove centrale iziskivala i suviše velike investicije, to predmijevamo, da bi se imao učiniti aranžman sa g. Tudorom. Znaajući pak g. Tudora kao pronicava čovjeka, koji je već mnogo doprinio za napredak Baski uvjerimo se, da će g. Tudor izići do granice mogućnosti općini u susret kod prednje svoje centrale, jer je to interes mjesta, pa i g. Tudora samog kao hotelijera. G. Tudor će znati, da je u interesu mjesta ako električna centrala dođe u ruke općine, pa ako bude potrebno da žrtvuje za interese mjesta vjerujemo, da će i to kao dobar patriota učiniti, jer konačno napredak Baski uvjet je njegovog napretka kao hotelijera.

Baska je dakle započela ozbiljnim radom i nadamo, da će se zaslati na put polja, kad se radi o tako vitalnim interesima mjesta. Vaša spomenuti, da osim ovog preguča općine ova

elektrifikacije, uvedena vodovoda, uređenja ceste itd. takmi se sa općinom u podizanju Baski i uprava kupališta, koja na samom kraju do kupališta izgradjuje Lawn-tennis igralište, postumuje i parkira i time to drvolto, osnovano privatnim kapitalom saradnje, na podizanje mjesta. U takav zajednički rad u promicanju mjesta za promet stranaca, trebalo bi se ugledati i mnoga druga naša mjesta, gdje na žalost općinske zastupstva nemaju toliko smisla za rad na promicanju prometa stranaca, pa podmeću nogu privatnoj inicijativi, a privatnici opet općini vraćaju milo za drago. I tako umjesto u složan rad, troše se korisne energije u štetna trvenja, sve na propast mjesta.

Hotelijeri i svi oni, koji su u našim primorskim mjestima interesirani najviše na prometu stranaca, trebali bi da se organizuju, pa da tako organizovani rade ruku o ruku na napretku mjesta sa privatnim društvima i naprednim općinama. Za takav rad pokazali su slabu volju hotelijeri u našem Primorju, a napose oni u Baski, koji još ni danas nisu ispunili svoje obavezu spram Saveza kupališta. Po nebrojeni put opetujem, da ono što hotelijeri rade za promicanje prometa stranaca, rade za sebe.

Kod ovakvih prezanja za podignuće mjesta i nesumjajno rentabilnih investicija, kao što su elektrifikacija i izgradnja vodovoda u našim kupališnim mjestima, koji kroz ljetnu sezonu bilježe već po više hiljade kupališnih gostova (Baska je ove godine imala oko 3 hiljade posjetilaca), iako se osjeća pomankanje jeftinog kredita i državne pomoći, za ovakve rentabilne investicije, kao što su investicije za promicanje prometa stranaca trebalo bi naći načina i mogućnosti, da se one čim prije izvedu, pogotovo kad se kredit daje općini, koji je dobar jamac. Slična nevolja tišti i jedno od nadobudnijih naših kupališta — Malinsku, koji je vodovod života potreba kao kupališta, a taj bi se mogao izgraditi uz neveliku sumu, kad bi i to bilo.

Prolaze godine objavljanjem pragaova raznih ministarstava u Beogradu i moljakanjem za ovu ili onu vitalnu potrebu naših mjesta, koja — osim kapitala — imaju sve uvjete, da se etabliraju ako ugodna, zdrava i lijepa kupališta i ljetovališta. Još ali treba malo pričekati kada sva naša gospoda ministri uvide, da se kupališni gosti vode državi, željenicom do mora, da puše monopolne cigarete i cigare, da lijevce postuže marke i da ostavljaju namirnice u kupalištima, od kojih opet najveći dio zarade — državne kase. Pa kad sva naša gđ. ministri budu toliko "obrazovana", bit će i našim kraju bolje.

Cabraski.

Draguljar I. ENGELSKATH,
Fiume, Piazza Dante 5.
Najstarija i najveća trgovina Draguljara
zlata i srebra, stovila i svih
vrsti nakita. V-40

KIŠNE RABANICE 105 lira za posude i gospodstva
Gaberidine od vuna Lit. 221-
LEOPOLD HAAS, "LINOLEUM"
Fiume, Corso V. E. III. No. 8. B-30

Enrilo
Općenito omiljena
zamjenica kave,
vrlo ukusna a uz to jeftina.
Dobiva se u svim
dobro snabdjevenim
trgovinama
kolonijalnom robom.

Izuzetno gospodarske pasivnosti Vinodola i njegovog Primorja.

(Nastavak.)

Svrha je ovomu dopisu, da pokaže na jednu veliku anomaliju u pogledu Vinodola i njegovog šumskog zaledja prema Ravnom i Visevju. Vinodol je sam po sebi mala teritorija, ali vinodolake općine imaju ogromne planinske teritorije u pravcu prema Fužinama i Mokropolju. Te prostrane šume su jedna vrst utvrtih kapitala, a planinske košenice i pašnjaci za stoku i pčele druga vrst zakopanog blaga. Pošto oni nijesu pri ruci dala općina Grizane-Belgrad i Drvenik za njihove teritorije, to ču se poslijebiti samo dala općine Brbir, koja i jest centrom Vinodola a najjačiji stanovništvom i ogromnim planinskim teritorijom, na kojem osim Brbira participiraju Crkvenika, Selce, Sv. Jelena, Grizane, Belgrad i visoki erar. Teritorij upravne općine Brbir u Vinodolu uključivši preko hiljadu rali globa kralja jest nešto preko 3.000 rali, na u svojem zaledju ima općina Brbir nešto manje nego 8.500 rali visoke šume, livada, pašnjaka i niske šume te jednu zonu neplođnog krša. Od ovog velikog teritorija odjeljen je Brbir i Vinodol jednom okomitom od sjevero-zapada prema jugo-istoku protegnutom kosom, koja Vinodol i njegovu Primorje dijeli od njegova šumskog zaledja i Gorskog Kotara i ta ista okomita kralja kosa stoji cijeli Vinodol i prema Plazama, odakle nas željeznica spaja s Gorskim Kotarom, jer je izgradnja jedne brdske ceste od Brbira prema Fužinama baš na tom mjestu skupljena s potezom kralja, a država ne ču da prisiljiti u pomoć ondje, gdje bi imalo za cijeli ovaj kraj plodnih rezultata.

i velikih neposrednih koristi za Primorje i državu.

Zna se, da Mađari nijesu gradili velike pruge Pešta—Rijeka ni radi Zagreba ni radi Hrvatske, pak jer su bili preveliki nacionalni megalomani i Hrvatske nijesu vidjeli, dogodilo im se, da danas moraju biti zadovoljni s malom Mađarskom. Historija magistra više neka buduću za današnje Jugoslovenke i Velikoprosječne megalomane, kao ni onaj kraljevi Viktoriji, da Sueski kanal, koji su razgledali u daljini od deset kilometara. Pitomci su još razgledali arapsku četvrt, gradski vrtovi, pa sve bazare te palače uprave Sueskog Kanala i britskog admirala. Tu se je susrelo mnogo naših iseljenika i veselo se s njima pozdravljalo. Iz Port-Saïda krenula je "Vila Velebita" po uzburkanom moru u Aleksandriju. U ta-

II.

U osamdesetim godinama je Vinodol bio gospodarski aktivan, a kupališna mjesta u Vinodolom Primorju su sva, osim Novoga, bila malena i posve ovisna od agroke i turnog zaledja. Taj seljački Vinodol je podržavao vrlo živ promet s općinama Gorskoga Kotara, tako da su Vinodolci na mazgama opskrbljivali vinom cijeli Gorski Kotar od Lila i Fužina, prema Lokvama, Mrkopolju i Delinacima, odakle su jedni išli prema Brodu na Kupi i Kocelju, a drugi u Skrad, Moravice i Opčin ču do Karlova. Vinodolci su pumali svoje seljačke proizvode kao vino, namirnice, proizvode kućnog obrta, katkada i prekomorsku robu, a iz Gorskog Kotara su donosili za izmjenu krumpir, kupus, grah, voće, mesnate proizvode, drvo i proizvode kućnog

obrt. Interesantno je zamjetiti, da u Vinodolu podržavali taj promet, a ne Gorani. Znači da je bila kod Vinodolaca i veća ekonomska nužda, da se penju i šumskim putevima prema Liškom polju, nego li je bila za Gorane, da dolaze k moru ovim putem. Vinodolci su bili kritičari i to isključivo na tovarnim mazgama prema Gorskog Kotaru i Krelini na jednoj strani, a prema Lici i Bihacu na drugoj. Odatle su oni dobili pridjevake "Kriči", premda to na žalost danas nijesu. Zato u primu pravom svi traže, da se opet uspostavi njihov seljački promet, ali u modernom obliku, jer im je isti davao krak i od njega se opet mudaju bolniji danici, dok žu i Crkvenika. Rijeka im Vinodol ništa do gorkog depopulacijskog. Kad bi se izgradila gorka ušavim Vinodolom do Senja i dalje u Bosnu prema Bihacu, onda bi to narod ovog kraja povoljno osjetio. Vinodol je danas najskuplji dio naše države, jer je njegova agrikultura ubijena, uslijed zanemarenosti komunikacija sa prostranim zaledjem. Zato, iako bi se produžila tvz. Bakarska željeznica prema Senju, ipak su komunikacije sa zaledjem nužne. Negdje je bila tužna Lica, a danas je naše Primorje, jer je Bakać hrani kukuruzom, grahom i pšenicom. Iz Bihaca dolaze Bosanci u Senj, Novi, Brbir i Grizane sa živinim namirnicama, pa svojim cijena još konkuri-raju robu, koja dolazi željeznicom sa Plaze i Saska, jer je tužavski promet iz našeg kraja, da je željeznički promet za ove pasivne krajeve u pogledu živinskih namirnica prepu, najbolje pokazuje ta seljačka konkurencija naših Bosanaca iz Bihaca, ove do domaću željezničke stanice Plaze. Premda Vinodol treba i izgradnju jedne ceste, koja bi

vodila kroz Ledenece na Crno i dalje do Vratnika površ Senja prema Otočcu i Bosni, kojom se veže čak Saska i Rijeka s otočkim marivskim tržištem, te koja bi obnovila i izvelo vinodolasko vina u Liku, to je ipak za Vinodol i njegovo Primorje od primarne važnosti put Brbir—Ravno—Fužine. Istina, ima Vinodol Plaze za skupi, posrednički, trgovački promet iz unutrašnjosti države; ali za seljačku izmjenu dobara, među susjedima Vinodolcima i Goranima, ta stanica ne vrijedi ništa, jer mali producent ne podnosa pretporaviranj, dva podvaza i svoj trošak. Vinodolci su potrebni i za prodaju jednog nešto vina, a potreban im je kupus, grah i krumpir. Kad bi put Brbir—Fužine sasvim prelijez, seljak bi kao mali producent vina natovarilo tu svoju muku na kola, i dok dolje Vinodolom na stanicu Plaze, on bi došao iz Brbira ili Grizana u Fužine. U Gorskog Kotaru bi nešto vina prodao za novac, nešto zamjenio za agrikulturne proizvode toga kraja i vratio bi se kući veselo, da će imati otkuda, da podmiri porez i da po primorski prehrani svoju obitelj preko zime.

Gornji Vinodol je mađarski erar učinio po sve ovisnim od Rijeke i time, što je segregacijom šume na Brbirskom teritoriju, koja je bila zakonom određena već 1885. god, a provedena intom 1894. god, posve izliti do onaj, da gospodarski iako općina Brbir, Bivša gopostija Vinodol u Fužinama i općina Brbir (Dax Kaneralg. Vinodol und die Gemeinde Brbir besapen...) posedovali su zajedno cijeli šumski kompleks od 5690 rali. Cijeli taj planinski teritorij uzivalo je bibrsko stanovništvo, kako to i današnje stanje stvari dokazuje. Premda su od gornjeg kompleksa dobile svoju šumu općine Crkvenika, Selce i Sv.

Jelena, te Grizane i Belgrad a država si je zadržala preko 2000 rali visoke šume, to bibrsko stanovništvo ipak još i danas ima dilem cijelog tog teritorija i svoje šumcke stanove i svoje livade (lazove), ali šumski kapital, t. j. tehničko i gorivo drvo, većinom je tuđi, a ne bibrski. Rascepkanom privatnom postupku odgovara potpuno rascepkano šumsko bogatstvo. Zastarjeli put iz Brbira prema Ravnom (i onaj od kiša razoren od Ravna prema željezničkim stanicama Lici i Fužine i njihovim pilanama) ne ču nikto da popravi nje go Brbir sa svojim vrlo krupim sredstvima, ako ga prigodom kupa šume koji šumskari trgovac lijesa ne popravi. Brbir u tom pogledu iskorisćuje primorske općine, nadležne šumom, a bogme i državni erar, jer umišnju bibrske općinske puteve izvozom svoje šume, ne ču ni da čuju za predlog Bibrčaca, da se zajednički doprinosima put održava i prelaze. Te šume nijesu kupališnim općinama od nikakve koristi, a kad bi se ih prisililo, da doprinesu svoj dio za održavanje puta, bile bi im na štetu. No ne stoji ni to, da Brbir ima svojim susjedima stvarati šumski kapital, jer se znae, da je šuma tim vrednija, što je bolji put za izvoz. Radi toga, jer su zemljani zajednici Selce, Crkvenika, Sv. Jelena, Grizane i Belgrad šumskima, zemlja je općina Brbir i ministarstvo šuma i ru-darstva, da dade svoj doprinos za preloženje postojećeg neuporabivog puta Brbir—Ravno—Fužine, jer visoki erar ima i na bibrskom teritoriju, kako gore spomenuto, preko 2000 rali visoke šume, koja se radi pomankanja komunikacija ne može ni u bezicuju prodati.

(Nastavak slijedi.)

MALI OGLASNIK

Stoji: 1. Za namještenja i najamnine do 20 riječi Din 6.—; 2. Svi ostali oglasi do 20 riječi Din 6.—; 3. Kad oglašivač plaća 20 riječi računa se za svakih 1-5 riječi Din 2.—; 4. Za adresu u upravi ili pismene ponude preko uprave Din 3.—; Adrese se telefonski ne izdaju, a poštom samo onda, ako se pošalje marka za poštarinu.

Domaće vino iz Vinodola

prvorazredno, toči se od danas u gostioni »Brajica« kod starog gradskog kupališta uz cijenu od Din 12.—.

Vlasnik: Ante Jovanović.
2648-X-30

Nova staklana V. Schlenz, Sušak

Uskočka ulica. Prodaja svih vrsta stakla. Usklavljen novogradnje i popravke (Reparatur). Specijalno staklene krovove. Rame za slike. Ogledala na novo preradjuje. Briše rupe u staklu, gravira monograme i imena na čaše i flaše, itd. 2604-X-28

PRODAJEM odijelo za elegantnog gospodina. Fiumara 7/II. desno. 2647-X-24

PRODAJE SE jeftino kupa za kupanje (Bade-wanne) sa peći na gas. Adresa u upravi lista pod br. 2645-X-24

PRVA SUŠAČKA RADIONA natikača-papuča. Stjepan Mitešević, Sušak. Nudja trgovcima dobru vrstu robe, cjenik šalje besplatno. Kod prve narudžbe poklanja par dječjih sandala. R. NIESSNER FIUME Via G. Mameli No 6 podučava u njemačkom i engleskom jeziku, modernom metodom. 2597-X-29

TRAŽI SE u okolici grada stan od 2 sobe i kuhinje sa nešto vrta. Adresa u upravi. 2631-X-24

PRIMA SE djak na stan i dobru domaću koštu, uz umjerene cijene, u blizini gimnazije. Šetalište Kralja Petra br. 4. (desno na kat). 2643-X-29

UNAJMILJUJE SE STAN na Boulevardu od 2 sobe, predobija, kuhinje i njezastorija. Odvojeno se unajmljuju spremišta za automobile ili štale. Uplatiti se kod g. Hinka Bačića. Sušak, Villa Bačić. 2632-X-22

PRIMA SE na stan eventualno i opskrbu jedan ili dva učenika ili učenice u lijepu i zračnu sobu uz vrlo jeftinu cijenu. Perić, kuća Kontinental br. 4/III. 2646-X-24

KROJACICA nudi se za šivanje u kuće za sve vrste šivanja od najfinijeg do jednostavnog. Šetalište Prestolonasljednika Petra br. 75 (stan br. 8).

Who traži - taj i nadje!

Ovaj dječak je sav sretan i veselo
On te pomaže majci kod
pranja rublja sa
ZLATOROG-TERPENTINOVIM
SAPUNOM
pa je u sapunu našao
PRAVI ZLATNIK

Novo otvorena
Remička Cistiona odijela

otvorila se je u Strossmayerovoj
ul. br. 4/III. - Umjerene cijene.
Preporuča se cij. općinstvu Su-
šaka i okolice.

Marija Kragujac.

Prva tvornica kila-sunobrana

VICENZO TAGINI

FIUME, - Corso Vitt. Em. 4. - RIJEKA

Veliki izbor - najveća elegancija - cijene
bez konkurencije.

Težbe, noćarke, potrebštine za putovanje.
Kuća otvorena 1874. godine.

NA VELIKO! P-18 NA MALO!

Who oglašuje, taj napreduje!

Roditelji!

Prilikom nastale školske go-
dine, najbolje možete obdržati
vašu djecu sa

čipelama, čarapama, pletenom
robov svake vrsti, jaknama,
prslucima, sweater-ima, pullo-
ver-ima vunenim i platenim,
itd. kod tt.

Enrico Nemes

Fiume, Piazza Scarpa No. 10

Vrlo umjerene cijene!

V-468

Cinema Teatro Parigi - Fiume

Danas započinje prikazivanje velikog dram djelo

Žena koja je ljubila prekasno

U nenadkriljivoj glavnoj ulozi:

Lanza La Plante i Paulina Frederich.

Traži se zastupnika za Sušak

za prodaju prženo-tučene kave.

Potrebna je kaucija od Din 5000.—.

Pismene ponude sa referencijama slati u:

Sarajevo. Pošt. pret. 377. V-468

Klobučarna BUSNELLI

FIUME, Gradinata S. Francisco d'Asisi 2 (u blizini Franje-
vačke crkve)

Vlastita tvornica šešira, koji za gospodu toli za gospođe.

Bogati izbor u svim najmodernijim formama koje dnevno stižu.

P-43 Primaju se popravci u feltru i slami.

Na veliko! Umjerene cijene! Na malo!

Na malo! Na veliko!
? ! Želite štediti ! ?

Posjetite u svojem vlastitom interesu dobro poznatu

trgovinu manufakturne i pomoćne robe

L. Fenichel - Fiume, (RIJEKA), Piazza

Bogati izbor svekovrsnih novosti za jesen uz najpovoljniju nisku cijenu!

Scarpa, 1. (ugao)

OVLAŠTENI GRADITELJ

Franjo Matiasic

stalni sudbeni vještak

Projektira i izvodja sve vrste građevinskih poslova, kao

i gradnje od armiranog betona

Izdadjuje nacrt i proračune, obavlja vještačka mišljenja itd.

Preuzimlje nadzor u upravi gradnja.

Tehnička poslovnica: Sušak, Strossmayerova ul. 91. - Telef. 1-15.

V-461

Stigla velika količina svakovrsnih cipela

Zbog prevelike zalih robe rasprodaje se

uz vanredno snižene cijene.

Cipele za djecu L 10, 15, 25, 30 i 39;

Cipele za rad, jakke L 30, 35, 40, 46 i 48;

Cipele luksuzne L 40, 58, 65, 76, i 85;

Cipele su sve od garantovane kože, pogledajte bez obzora na kupnju.

CALZOLERIA ECONOMICA

Fiume, Via G. Simonetti No. 14. (ex Piazza del Latte)

Teatro Fenice
FIUME.

Danas. Danas.

Oko sokolovo

Veliki avanturistički film sa Hoot
Gibson, kralj cow-boys-a

NA KONCU:

Birani program u varijetetu.

Velika smotra mode.

Sutra. Sutra.

Velikanstvena izvedba

Cvijet u blatu

dirijive, potresne i sentimentalne
scene prvog čovjekoljublja.

U glavnoj ulozi:

POLA NEGRI.

Čelavosti više nema!

Lecifonal je jedini sigurni, patentirani preparat za
održavanje i jačanje bolesnog vianšila.
od kojeg se vrlo često prouzrokuje ispadanje kose.
Lecifonal pridonosi najbržem i najsigurnijem opor-
tunku ispadanje kose i kod već posto-
jeće čelavosti pobuđuje ponovno porast kosa.
Lecifonal je pogodan i za oslabljene osobe.
Lecifonal je u velikim dozama uz
cijenu od Din 35.— u posredstvu
ZAVOD ZA KOSMETIKU (Wien)
glavno zastupništvo Zagreb, Salmićke 35.
Lecifonal
Wien-24

„ORANIER“

peći za trajno gorenje

okrugie i čet-
verouglaste

od najjednostavnije
crne do najellegantnije
emajlirane izvedbe.

Veliki izbor
uz povoljne cijene.

Tvorničko shlađište

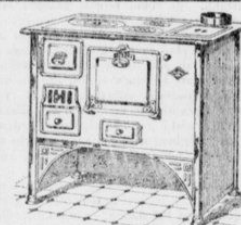
Oehler Blattmann

Zagreb

Vlaška ulica 69.

Tražite besplatne
prospekte i poude.

tr-41

Novi veliki izum

štednjaka „TRIUMPH“

tako je usavršen, da je posvemašnja

štednja timo uvedena.

„TRIUMPH“ štednjaci izrađeni su u

svim veličinama u crno-lakovano i

bijelo-emajlirano

„TRIUMPH“ štednjaci dobiju se uz

niske cijene samo kod

Trgovine željezarijem:

MILAN FÜRST

SUŠAK, Trumbićev trg. — Telef. 50. V-468

Najniže cijene u Rijeci

Via Fiumara 11. Magazzini Risorgimento Via Fiumara 11.

Glavna i najveća partija robe nabavljena kod proizvođača ispod cijene od svodene procjene.

USPOREDITE:

Prsluk od čiste vune bez rukava vrijednost Lit 30.— za Lit 19.—

Blouse „ „ sa rukavima „ 25.— „ 12.—

Maje „ „ za gospodu i gospođe „ 32.— „ 18.—

Maje sa podstavom za gospodu i gospođe „ 15.— „ 9.—

ČARAPE za gospodu o Lit 1.50, za gospođe po Lit 2.50, pletene robe, rublja,

kravate, noćarke, naramenice i t. d.

Pojelite radnju bez obzora na kupnju, pa ćete se uvjeriti da je ovo jedina

godisnja prilika! V-467

C. A. Mohovich

Fiume, Piazza Cesare Battisti 6.

Veliko akcijašte

Strojica za pisanje i aparata za

Tvornica pečata i uređaja za

Tablica za naslove od pocakljenog

Popravke željeza, mjeđi itd

Bogati izbor strojeva za pisanje

vrpe za strojeve, karbon

papira i svih potrepština.

8-103

Ponovno se je otvorio

Prvi Mode-Salon

ŠEŠIRA ZA GOSPODJE

NASLJEDNICI:

MALY VIDALY

Tvrtka utemeljena 1878.

FIUME, Via G. Leopardi No. 9.

S-102

UTEMELJENO GOD. 1885.

Ante Bačić

SUŠAK

Kućica na ul. 48. - Telefon broj 10.

Preporuča svoje skladište vina,

te tvornicu LIKERA, OCTA, se-

caru i skladište RAKIJE, SLJ-

VOVICE, KONJAKA, RUMA

i t. d. Naročito preporuča svoja

pljenoca vina: „VODICU“

i „REFOSCO“

V-466

Poziv

na

III. redovitu glavnu skupštinu

Primor. Štamparskog zavoda

D. D. U SUŠAKU.

koja će se održati dne 31. oktobra 1926. u

10 sati prije podne u prostorijama društva

Strossmayerova ul. 73.

DNEVNI RED:

1. Izvještaj ravnateljstva o poslovima društva

u god. 1925. te predlaganje bilance i računa

gubitka i dobitka za god. 1925.

2. Izvještaj nadzornog odbora.

3. Zaključak na izvještaje pod 1. i 2. kao i

gledje apsolutorija, koji se predlaže za rav-

nateljstvo i nadzorni odbor.

4. Izbor nadzornog odbora.

5. Eventualija.

U Sušaku, dne 15. oktobra 1926.

Ravnateljstvo.

OPASKA. Dioničari, koji žele sudjelovati kod

glavne skupštine imaju u snisku

§-a 21. društvenih pravila bare-

5 dana prije glavne skupštine po-

ložiti svoje dionice kod upra-

ve društva.

V-466